

חולין פרק ו כיסוי הדם דף פח

מכסים באפר שלא נקרא 'עפר' אלא נקרא 'עפר שריפה'.

רבא דרש שבזכות שאמר אברהם אבינו "ואנכי עפר ואפר" זכו בניו למצוות אפר פרה שמטהר מטומאה ולעפר סוטה שעושה שלום בית, עוד אמר רבא בשכר שאמר אברהם אבינו "אם מחוט ועד שרוך נעל" זכו בניו למצוות חוט של תכלת שדומה לצבע כסא הכבוד וכשמביט הקב"ה בכסא נזכר במצוות ציצית ששקולה כנגד כל המצוות ולרצועה של תפילין שכתוב על תפילין של ראש "וראו על עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". ר' אבא למד מכך שלמרות שאברהם אבינו נהג מנהג חסידות ולא לקח מסדום מאומה ובכל אופן לא שילם למלך סדום את מה שלקחו הנערים שכתוב "בלעדי רק אשר לאדם על גזל שכבר נאכל".

השוחט חיה או עוף צריך לכסות את הדם שכתוב "ושפך את דמו וכסהו בעפר", בברייתא כתוב שצריך לכסות את כל הדם אפילו דם שניתז ודם שעל דפנות הצוואר היות וסברו שמהמילה 'דמו' משמע כל דמו, רשב"ג אומר שצריך לכסות את כל הדם שהנפש יוצאת בו אבל לא צריך לכסות את השאר היות וסבר שהמילה 'דמו' משמע דם מיוחד שהוא דם הנפש, ר' יהודה אמר שמספיק לכסות מקצת מדם הנפש שסבר ש'דמו' משמע מקצת דמו.

כתוב בתורה "וכסהו בעפר", אם היה כתוב רק 'וכסהו' היה אפשר ללמוד שמספיק לכסות עליו כלי ולכן צריך לכתוב 'בעפר' ללמד שאפשר לכסות רק בדבר דק שמתערב ולא לכסות מעליו ונחשב לכלל הצריך לפרט שלא למד בכלל ופרט, ולמדו מהמילה 'בעפר' למעט דברים שלא דומים לעפר שלא מצמיחים זרעים. כלל אמר רשב"ג שאפשר לכסות בכל דבר שמגדל צמחים כגון זבל דק, חול דק, סיד, חרס שחוק, אבן או מכסה של חבית כתושים ונעורת של פשתן, אבל אין מכסים בדבר שלא גדלים בו צמחים כגון זבל גס, חול גס, שחיקת כלי מתכות, קמח, סובין, אבן או מכסה של חבית שלמים וכן לא יהפוך עליו את הכלי. חול מעט גס ומעט דק שצריך לפרוך בידו בשביל לזרוע בו יש שתי לשונות בדברי ר' יוחנן האם נחשב לגס או לדק. בברייתא כתוב שאין מכסים באדמת מדבר למרות שגדלים בה צמחים באופן פראי אבל לא מגדלת צמחים שזורעים בה, ולכן הנמצא במדבר או בספינה ושחט חיה או עוף ישחק דינר זהב ויכסה בו שנקרא עפר שכתוב "ועפרות זהב לו" או שישרוף טליתו ויכסה באפרה שכתוב באפר שריפת פרה אדומה "ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת", בית שמאי חלקו ואמרו שאין